

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 22. januarja 1941

Cena posamezni številki din 150

Določevanje prodajnih cen

V Zagrebu je bilo zborovanje delavskih organizacij, na katerem se je govorilo tudi o cenah. Zborovanje se je izjavilo za stališče, da se morajo prodajne cene blagu določiti le na podlagi nabavne cene. Vidi se, da so zborovalci bili še vedno pod vtisom one bajke, da so draginje krivi edinole trgovci, ker da ti iz prevelike dobičkaželjnosti preveč dvigujejo cene. V eni prejšnjih svojih številčk smo navedli devet glavnih vzrokov draginje, a med temi devetimi ni čezmerni dobiček trgovcev. Jasen dokaz, da draginja ne izvira od trgoceva.

Pa ne glede na to, je zahteva zagrebških zborovalcev napačna še iz drugega razloga, ki bi ga morali zagrebški zborovalci tem prej spoznati, ker je njim samim v škodo, če bi res obveljalo načelo, da je samo nabavna cena odločujoča za prodajno ceno. Kajti če bi to načelo obveljalo, bi polagoma moralo zginiti s trga skoraj vse blago. Vidimo, da cene vsemu blagu po nabavni ceni prodanega blaga dobi vedno manj novega blaga. Danes morda eno desetino manj, prihodnjič zopet desetino, dokler bi blaga sploh več ne bilo. Noto-rično pa je, da nobena stvar cene ne požene tako navzgor kakor pomanjkanje blaga. Treba samo vreniti med ljudi vest, da bo tega ali onega blaga zmanjkalo in takoj začne vse kupovati blago. Kadar pa je naval velik, takrat pa rastejo tudi cene. Zahtevati, da velja le nabavna cena, je zato isto, ko priporočati, da se zaloge blaga na trgu zmanjšajo. Ali je to pametno? Ali je to v interesu delavcev?

Ali ni nasprotno bolje, če je blaga na trgu mnogo, da se mora dvigniti ponudba, kar nujno povzroča padec cen? Samo padec cen pa prinese delavcu in nameščencu izboljšanje socialnega položaja. Prazen up je mnenje, da se morejo plače na podlagi indeksnih številčk popolnoma pravilno urediti. V velikih meri se na ta način res morejo, toda popolnoma nikakor ne. Nameščenec in delavec bosta v tem primeru vedno v zakasnitvi, ker se plače nikakor ne morejo tako hitro regulirati, kakor pa lahko rastejo cene. V interesu delavca in nameščenca je zato, da se skok cen zaustavi, kar pa se ne more zgoditi, če se ne dopušča, da se trg založi z blagom. Slabo pojmujejo zato svoje interese oni potrošniki, ki nočejo videti, da je vsako blago vredno toliko, kolikor se mora dati, da se znova nabavi. Nabavna cena je vedno odločevala in tudi sedaj ne more biti drugače.

Sicer pa je treba vprašati še nekaj. Kaj pa potem, če se cene ustavijo, če se more vsak dan nabaviti blago po nižji ceni? Ali bodo v tem primeru tudi rekli za- do v tem primeru tudi rekli za- do grebški pristaši nabavnih cen, da so samo te odločilne? Takrat bi pač bilo v interesu trgoceva, da tudi on pristane na to načelo, toda v resnici na to načelo pristati ne more, ker bi bilo to netrговsko. Če je blago izgubilo na ceni, se ne more prodajati blago po ceni, ki je veljala nekdanj. Vedno odloča le tista cena, po kateri se blago znova dobi.

Gospodarsko nemogoče pa bi bilo, da bi enkrat veljala nabavna,

drugič pa prodajna cena, ker bi bilo v tem primeru vsako trgovsko poslovanje nemogoče. Ni trgovine — in tudi ne zadržne trgovine — ki bi mogla eksistirati, če dosledno prodaja v izgubo. More trgovec pri padanju cen tudi izgubiti, ker je prej zaslužil; da bi izgubil pri padanju in dviganju cen, pa more zahtevati samo tisti, ki o trgovini nima pojma ali noče razumeti potrebe trgovine.

V zahtevi, da veljajo edinole nabavne cene, pa je še druga napačna. Ta zahteva pričakuje namreč vso rešitev edinole od uradnih predpisov. Dokazano pa je, da so proti draginji ti predpisi dostikrat zelo malo učinkoviti. Pač pa slabi draginjo vsaka proizvodnja. Zato pa zahteva pravilno pojmovanje interesa delavca in nameščenca, da se posveti glavna pažnja dvigu proizvodnje, v kar pa je potrebno

tudi to, da trgovina spravi skupaj denar, ki je potreben za ustanavljanje novih podjetij.

Skozi tisočletja se je razvijala trgovina po preizkušenih pravilih in načelih, zato pa tudi ne gre, da bi se kar tako na slepo spreminjali temelji trgovine. Eden teh temeljev pa je tudi pravilo, da se more pravilno določevati cena blagu le na podlagi dnevne tržne cene.

Nakaznice se bodo hitro razdelile in ne bo nobenega nepotrebne- ga čakanja, ker se bodo delile po trgovcih, občinskih uradih itd. V Ljubljani se bodo delile nakaznice v 214 krajih.

Nakaznic se bodo izdajale štiri vrste: za otroke do 6. leta, za one do 14. leta, za odrasle in za delavce, ki opravljajo težko delo.

Otroci do 6. leta dobe na mesec 2 kg pšenične moke ali 6'66 kg kruha.

Otroci od 6. do 14. leta 3 kg pšenične moke ali 9'99 kg kruha,

odrasli 4 kg pšenične moke ali 13'32 kg kruha,

delavci težkega dela pa 5 kg pšenične moke ali 16'65 kg kruha.

Koruzna moka pa se more še nadalje prosto kupovati.

Vsak trgovec bo dobil 1. marca le toliko moke, za kolikor bo oddal odrezkov nakaznic za moko.

Za potrošnja v gostinskih obratih se bo določila posebej določna količina, ki se bo razdeljevala med gostinske obrate po predlogih stanovskih organizacij gostilničarjev. Za stalne goste pa bodo dobivali tudi gostinski obrati nakaznice.

Tujski bodo dobivali kruh brez nakaznic.

Luksuzno pecivo se v nakaznice ne všteje, žemlje pa ne bodo veljale kot luksuzno pecivo.

Vsaka nakaznica bo veljala 25 par. 12 par velja ena karta Prevoda, 10 par bodo dobili občinski preskrbovalni uradi, da bodo imeli vsaj za najnujnejše stroške, 3 pare pa okrajni preskrbovalni odbori, oz. vsak odbor bo dobil na račun teh 3 par po 1000 din od Prevoda, ki torej od kart ne bo imel nobenega dobička.

Sladkor, olje, mast

Glede preskrbe prebivalstva s sladkorjem, oljem in mastjo je položaj mnogo ugodnejši, ko pa glede preskrbe z moko. Moglo bi se celo reči, da bi bil položaj popolnoma zadovoljiv, če ne bi bilo kupčenja blaga.

Tako potrebuje Slovenija po napovedbah trgovcev približno 915 vagonov sladkorja. Pravilnost teh podatkov potrjujejo tudi železnice. Sedaj pa znaša dejanska potreba sladkorja v Sloveniji na mesec 102 vagona, toliko bo tudi Prevod sladkorja dobil, kar da na leto 1024 vagonov. Če ne bi bilo nobenega kupčenja sladkorja, potem tega nikakor ne bi smelo manjkati.

Sladkorne tovarne bodo ta mesec zaključile kampanjo in proizvedle skupno 10.000 vagonov, kar je za 1000 vagonov več, kakor pa je normalna potrošnja sladkorja v Jugoslaviji. Ni nadalje niti izključeno, da se bodo dobile še znatne količine sladkorja tudi iz tujine, da absolutno ni nobene nevarnosti, da bi sladkorja zmanjkalo.

Podoben je položaj z jedilnim oljem. Normalna mesečna potrošnja olja znaša v Sloveniji 17 do 18 vagonov. Za to potrebna količina je Prevodu zagotovljena. Ker pa se olje ne troši enako, temveč poleti več ko pozimi, se bodo v prvih treh mesecih zmanjšale prodajne kvote za 25% in se bo ta prihranek razdelil v poletnih mesecih.

Poleg tega pa je nabavil Prevod 230 vagonov bučnih koščic na

Preskrba Slovenije z živili

1. februarja se uvedejo nakaznice za kruh in moko

Slaba letina pšenice, pomanjkanje drugega blaga in izredni dogodki so nakrat potisnili vprašanje preskrbe prebivalstva na prvo mesto, zlasti pa vprašanje prehrane vseh pasivnih krajev. Zato je bilo nujno, da se ugotovi, koliko živil je na razpolago in da se njih potrošnja racionira, da se zagotovi prehrana vsega prebivalstva vsaj do prihodnje letine. Racioniranje potrošnje živil pa je zahtevalo tudi ustanovitev posebne centralne ustanove, ki bi vodila vso aprovizacijo Slovenije ter nadzirala razdeljevanje živil. V ta namen je bil lani ustanovljen Prevod (Prehranjevalni zavod za dravsko banovino).

Takoj po ustanovitvi se je Prevod lotil dela, ki je bilo zelo intenzivno, saj je v 3 mesecih rešil nad 10.500 dopisov. Predvsem pa je Prevod ugotovil, kako je Slovenija založena z živili, kakšne so njene potrebe in koliko blaga mora dobaviti, da bo preskrba prebivalstva zagotovljena. Danes so v glavnem vsa ta vprašanja že več ali manj rešena ter je situacija preskrbe Slovenije z živili v glavnem razčiščena.

Predsednik Prevoda minister Snoj je zato povabil k sebi zastopnike ljubljanskega tiska, da jim razloži v glavnih obrisih sedaj položaj aprovizacije Slovenije. Po njegovih izjavanjih je položaj naslednji:

Na podlagi podatkov železnice, izjav trgovcev in drugih podatkov se je ugotovilo, da potrebuje Slovenija, če se meša za ljudski kruh naša pšenična s koruzno moko v odnosu 40:60, kakor odreja banova odredba, vsak mesec približno 240 vagonov pšenične moke in 355 koruzne moke ali 300 vagonov pšenice in 450 vagonov koruze. V sedmih mesecih do prihodnje letine bi torej potrebovala Slovenija okoli 2100 vagonov pšenice in 3150 vagonov koruze.

Vsi okrajni seveda ne bi potrebovali pšenice in moke v enotni meri, ker mnogi okrajji tudi sami pridelajo precej pšenice in koruze. Je pa v Sloveniji Murska Sobota edini okraj, ki je glede moke aktiven. Vsi drugi so pasivni. Najmanj pasivni so Lendava, ki potrebuje na mesec le 2 vagona pšenične in 3 vagona koruzne moke, najbolj pasivna pa je naravno Ljubljana, ki potrebuje 33 vagonov pšenične in 50 vagonov koruzne moke mesečno.

Prevod je mogel do srede decembra nakupiti 1300 vagonov pšenice, da pa bo preskrbljena Slovenija zadostno s pšenico, je treba, da znašajo njene zaloge vsaj 2000 vagonov. Toliko bi mogel Prevod tudi pšenice nabaviti. Kajti poleg teh 1300 vagonov bi dobival še vsak mesec po 100 vagonov

od onih količin, ki jih nabavlja sedaj Prizad, ki ima sedaj tudi pravico prisilnega odkupa. Vse količine, ki jih Prizad kupi, se vsak dan po že določenem odstotku razdele med vojsko, Diporisem, Pogodom in Prevodom. Odstotek za Prevod sedaj ni popolnoma zadosten, a je upanje, da se bo mogel zvišati.

Položaj ni težaven le zaradi slabe letine, temveč tudi zaradi izrednih dogodkov. V večini krajev Jugoslavije se uporablja za kruh predvsem koruza, če pa se iz teh krajev vpokličejo ljudje na vojaške vežbe, se potrošnja pšenične moke in mesa silno dvigne. To je tudi en razlog, da je položaj tako težaven.

Težave so tudi z mletjem moke. Mlini v Sloveniji nimajo te kapacitete, da bi mogli zmletj vse to žito, ki ga potrebuje Slovenija. Sedaj v zimi pa je nastala še nova težava, ker večina mlinov zaradi zime ni mogla obratovati, ker je večina mlinov na vodni pogon. Tudi razmeščeni so mlini neenako. Tako je v severno-vzhodni Sloveniji za tamkajšnje kraje mlinov dovolj, dočim jih je v drugih krajih premalo. Sedaj zveza mlinarjev urejuje to vprašanje in ga bo tudi rešila.

Da bi se dobila danes pšenica iz tujine, to ni mnogo računati. Le manjše količine so se dobile

Položaj glede koruze

Letošnja letina koruze je bila izredno dobra. Pridetek je znašal okoli pol milijona vagonov, torej znatno več, kakor pa znaša potrošnja Jugoslavije. Zato bomo mogli tudi izpolniti svoje pogodbene obveznosti do Nemčije in Italije. Prvi moramo dobaviti 35.000, drugi pa 15.000 vagonov.

Težava glede koruze pa je v tem, ker je premalo sušilnic, naravno sušena koruza pa sedaj še ni na razpolago. Verjetno pa tudi proizvajalec zadržuje koruzo, ker računajo na višje cene. To je tudi razumljivo, ker so dotične uredbe sestavljene tako nerodno, da k temu naravnost navajajo.

Nakazila za moko in kruh

Na podlagi vseh teh dejstev je bilo neizogibno potrebno, da se uvedejo nakaznice za moko in kruh. Morale so se uvesti nakaznice, ker se hitro samo z nakaznicami more urediti to vprašanje in ker je z nakaznicami tudi kontrola najlažja. Ni pa s tem rečeno, da se za druge predmete ne bi uvedle gospodinjke knjižice, kakor se je predlagalo ali pa, da bi se te kombinirale s kartami.

Besedilo odredbe o uvedbi nakaznic na kruh in moko je gotovo

in se bodo še ev. dobile kot kompenzacija za modro galico in druge naše proizvode. Kakor rečeno, pa te dobave ne bodo velike in z njimi bi se položaj le neznatno zboljšal.

Negotovo je tudi, koliko bo še mogoče dobiti v Vojvodini pšenice. Mnenja strokovnjakov so o tem zelo različna. Nekateri menijo, da je v Vojvodini še 12.000 vagonov pšenice, drugi pa smatrajo, da je ta številka najmanj za polovico previsoka.

Zaradi tega se mora računati le s količinami, ki so že na zalogi oz. katere se bodo gotovo mogle še dobiti, t. j. z 2000 vagoni do prihodnje žetve, če se meša pšenična moka s koruzno v razmerju 40:60, ker drugače bi bilo treba na mesec 600 vagonov in bi do prihodnje žetve manjkalo 2200 vagonov. Mešanje se je zato moralo uvesti.

Kako naj se količina 2000 vagonov pšenične moke razdeli, za to so bili 3 kriteriji: 1. izjave trgovcev o lanski potrošnji oz. prodaji, 2. število prebivalstva in 3. površina orne zemlje. Kajti kmetovalci, ki sami zadosti pridelajo, in kot takšni veljajo vsi, ki imajo pol grunta, ne morejo dobivati še dodeljeno moko.

Pripomniti je še treba, da letošnje pšenice nismo nič izvozili.

Slovenija je dobila do 18. januarja okoli 1000 vagonov koruze, kar je mnogo premalo. Verjetno je, da bo odslej dobivala po 30 do 40 vagonov na dan. To pa ni gotovo in samo zadnje dni so bile Sloveniji dodeljene mnogo manjše količine. Upati je, da se bo od četrtka 23. t. m. položaj zboljšal, ker se bodo ustavile dobave koruze v pokrajini, ki so že dobile zadostne količine in ki poleg tega tudi same mnogo pridelajo. To velja zlasti za Hrvatsko. Nadalje more Slovenija tudi upati, da bo dobila precej koruze za svoj krompir. Pogajanja v ta namen ugodno potekajo.

Hrvatskem in se bo tako proizvodnja bučnega olja povečala. Upanje pa je, da se dobe tudi za krompir bučne koščice. Preskrba z oljem je torej v zadostni meri zagotovljena.

Masti potrebuje Slovenija okoli 30 vagonov na leto. Z veletrgovci je bil dosežen sporazum in bodo ti nabavili 10 vagonov masti. Prevod je nabavil 15 vagonov, od katerih je 5 vagonov odstopil občini. More se računati s tem, da bo tudi preskrba Slovenije z mastjo zagotovljena, ker je računati tudi s tem, da so tudi zasebne zaloge znatne. Uvoz prašičev v Slovenijo je bil letos znatno večji kot druga leta.

Težave

So pa še nekatere težave, ki jih je treba premagati. Tako gre nabava sladkorja prepočasno naprej. Najmanj 15 dni je potrebno, da dobi trgovec po naročilu blaga sladkor od tovarne. Postopanje v sladkorni centrali bi se moralo poenostaviti.

Težave so tudi v tem, ker velja za nabavo novega blaga količina, ki se je potrošila 1. septembra 1939. Zaradi tega so zlasti mnogi veletrgovci prikrajšani. Tako se je dodeljevala količina riža z ozirom na količine, ki so jih prodale luščilnice riža. Mnogi veletrgovci pa so naročili riž direktno v tujini.

Sedaj se te količine niso upoštevale, kar bo vsekakor treba popraviti.

Podobno je tudi s sladkorjem, kjer so se upoštevale le količine, ki jih je navedla za vsakega trgovca centrala za sladkor. Tudi to bo treba popraviti.

Predvsem pa je potrebno, da vsi občinski in okrajni uradi vestno delajo in da pokaže ljudstvo v preskrbovalni akciji disciplino.

Predsednik Preveda min. Snaj je dal nato še novinarjem na razna njih vprašanja potrebna pojasnila. Sestanek z novinarji je trajal nad dve uri ter je bil zelo potreben in koristen.

Te podatke iz zabeležnice morajo vsi oddajalci kruha in mlevskih izdelkov ter testenin predložiti konec meseca občinskemu preskrbovalnemu uradu.

Čl. 15. — Vsak obrtnik, ki prodaja moko, kruh in mlevske izdelke, ali predeluje moko, kakor tudi vsakdo, ki je vložil prijavo za dobavo osebne nakaznice ali obratne nakaznice za kruh in moko, mora dopustiti, da organi občinskega preskrbovalnega urada radi nadzora nad poslovanjem in radi ugotovitve zalog pregledajo poslovne knjige in obratne ter stanovanjske prestore.

Obrtniku, ki prepreči tak pregled, se razen redne kazni odvzame tudi pravica obratovati z moko, imetniku osebne nakaznice pa pravica do prejema nakaznice.

Čl. 16. — Mlinarji, ki meljejo na merico, morajo vse svoje prihode moke za merico oddati Prevodu.

Mlinarji na merico morajo voditi zabeležnico po čl. 14. in morajo izvleček iz zabeležnice mesečno predložiti občinskemu preskrbovalnemu uradu.

Prav tako morajo dopustiti organom občinskega preskrbovalnega urada pregled knjig, zalog in poslovanja.

Čl. 17. — Prekrški te naredbe se kaznujejo, v kolikor niso upoštevali predpisi splošnega kazenskega zakona, uredbe o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom ter uredbe o ureditvi blagovne prodaje, po določbah čl. 69. zakona o notranji upravi.

Čl. 18. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

V Ljubljani dne 20. januarja 1941.

Ban:

Dr. Natlačen s. r.

Naredba o nakaznicah za kruh in moko

»Službeni list« z dne 22. januarja objavlja naslednjo naredbo.

Čl. 1. — Od 1. februarja 1941. dalje se smejo prodajati v območju dravske banovine kruh, testenine, moka in drugi mlevski izdelki (zdob), ki se izdelujejo ali sestojijo v celoti ali s primesjo pšenične ali ržene moke, samo na uradne nakaznice, ki jih izda kralj. banska uprava.

Čl. 2. — Osebne nakaznice se izdajajo v 5 obrazcih, in sicer:

1. zmanjšane za otroke do spolnjenega 6. leta,
2. delno zmanjšane za mlajše osebe do spolnjenega 14. leta,
3. cele za odrasle osebe,
4. dodatne za težke delavce,
5. za tujce iz krajev, kjer ni nakaznic.

Zmanjšane, delno zmanjšane, cele in dodatne nakaznice se izdajajo za dobo 1 meseca.

Nakaznice za tujce se izdajajo za dneve.

Nakaznice se glase na količino kruha, moke ali mlevskih izdelkov ter testenin. Mesto kruha se smejo oddajati tudi moka ali mlevski izdelki, oz. testenine v razmerju, da ustreza 3:33 kg ljudskega kruha 1 kg pšenične ali ržene moke ali 1 kg testenin.

Količino moke ali mlevskih izdelkov, ki se obdobjno oddaja na nakaznici, določi Banovinski prehranjevalni zavod (Prevod).

Čl. 3. — Osebne nakaznice izročajo občinski preskrbovalni uradi družinskemu poglavarju zanj in za vse člane gospodarstva (gospodinjstva).

Za člane gospodarstva v smislu te naredbe se štejejo tudi podnajemniki.

Družinski poglavar mora izročiti osebne nakaznice članom gospodinjstva, ki jih ne prehranjuje.

Vsako spremembo v številu članov gospodarstva mora naznaniti družinski poglavar ali njegov namestnik občinskemu preskrbovalnemu uradu v teku 48 ur.

Čl. 4. — Za dobavo nakaznic mora vložiti družinski poglavar prijavo na predpisanem uradnem obrazcu. V prijavi mora navesti vse osebe, ki jih preživlja ali ima nastanjene v svojem gospodarstvu, njih starost in poklic ter podati izjavo, ali in koliko žita ali mlevskih izdelkov ima sam ali člani gospodarstva, za katere je vložil prijavo, v lasti ali v posesti, oziroma katere količine žita ali mlevskih izdelkov mu kdor koli na kakršni koli podlagi dolguje.

Nepravilna prijava se kaznuje, v kolikor niso upoštevana določila splošnega kazenskega zakona, po odredbah čl. 8. uredbe za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Katera količina zalog ne ovira izdaje nakaznic, odredi Prevod.

Čl. 5. — Potniki (turisti), ki v njihovem bivališču niso uvedene nakaznice kr. banske uprave o porabi moke in kruha, morejo dobiti za čas bivanja v območju dravske banovine s posredovanjem svojega stanodajalca dnevne nakaznice.

Čl. 6. — Osebe, ki se navadno ne prehranjujejo v gospodinjstvu

družinskega poglavarja ali v lastnem gospodinjstvu, temveč v tujem gospodarstvu (n. pr. v gostinskih obratih, kuhinjah in drugod), morajo oddati, če jih ta gospodarstva oskrbujejo povsem tudi s kruhom, svoje nakaznice v celoti, drugače pa ustrezajoče odrezke na moko in testenine temu gospodarstvu.

Čl. 7. — Nakaznice imajo glavo z označbo serije in številke z označbo obdobja, za katero veljajo, in prostor za vpis osebe, za katero so bile izdane.

Nakaznice imajo odrezke z navedbo količine po teži za kruh ali moko.

Prenos nakaznic ali njenih odrezkov na druge osebe, dalje poraba nakaznic, katere je oblastvo določilo za druge osebe, ali katerih veljavnost je potekla, sta prepovedana in kazniva; izvzeta je samo dopustna medsebojna izmenjava med člani istega gospodinjstva.

Ravno tako je prepovedano prodajalcem kruha in moke prilastiti si nakaznico ali njene odrezke, ne da bi hkrati oddali ustrezajočo količino kruha, moke ali mlevskih izdelkov.

Čl. 8. — Osebe, ki se popolnoma oskrbujejo v človekoljubnih in dobroteljskih zavodih, učiliščih in odgojevaliških, v jetnišnicah, v zavetiščih itd., ne dobe osebne nakaznice.

Taki zavodi dobe moko in mlevske izdelke ter kruh in testenine na posebne nakaznice za zavod, ki jih izdaja pristojni občinski preskrbovalni urad na prijavo po čl. 4. te uredbe.

Nakaznica mora vsebovati navedbo, za kolikšno število oseb in za katero množino moke in mlevskih izdelkov, kruha in testenin je izdana, in za katero dobo velja.

Nakaznice se izdajajo za dobo 1 meseca.

Čl. 9. — Gostinskimi obratom izdaja obratne nakaznice za kruh in moko za potrebe nerednih gostov sreski preskrbovalni odbor po navodilih Prevoda.

Sreski preskrbovalni odbor izdaja obratne nakaznice za potrebo moke tudi slaščičarnam.

Obratne nakaznice za moko za izdelovalce testenin izdaja Prevod.

Čl. 10. — Vse nakaznice so javne listine. Ponarejanje se kaznuje po kazenskem zakonu.

Čl. 11. — Kruh, moko in mlevski izdelki ter testenine se smejo oddajati potrošnikom le, če se predloži veljavna osebna nakaznica in kadar prodajalec odreže število odrezkov, ki ustreza zahtevani količini kruha ali moke, oziroma nakaznica za obrat ali zavod, katero nakaznico obdrži prodajalec.

Ta predpis velja tudi v gostinskih obratih za stalne goste.

Gostinski obrtniki so dolžni dopustiti, da njihovi gosti použijejo s seboj prineseni kruh.

Čl. 12. — Obrtniki, ki oddajajo moko, kruh in mlevske izdelke (peki, trgovci, imetniki gostinskih obratov), morajo v svojih prodajalnicah oz. obratnih prostorih napra-

viti vidne in čitljive napise, da se smeta moka in kruh pod kaznijo oddajati samo proti uradnim nakaznicam.

Čl. 13. — Vsi prodajalci moke, kruha in mlevskih izdelkov morajo zbirati odrezke osebne nakaznice in vse nakaznice ter jih konec meseca izročiti občinskemu preskrbovalnemu uradu z obračunom po čl. 14.

Čl. 14. — Vsi prodajalci in predelovalci moke ter prodajalci kruha in testenin morajo voditi zabeležnico.

Knjiga mora imeti označene strani in mora biti opremljena z občinskim pečatom ter biti na razpolago radi kontrole oblastvenim organom ali njih pooblaščenecem.

Iz knjige mora biti razvidno stanje zaloge v začetku meseca, prirastek med mesecem, vir dobave, uporaba v obratu in prodaja ter stanje konec meseca.

Trgovinski promet med Bolgarsko in SSSR

Trgovinska pogodba med Bolgarsko in SSSR je bila sklenjena 5. januarja 1940. za tri leta. Ker je stopila v veljavo 3. februarja 1940., velja do 3. februarja 1943. Poleg te pogodbe je bila med obema državama še sklenjena druga pogodba o načinu zamenjave blaga. Ta pogodba je veljala do 31. decembra 1940., če je dva meseca pred potekom roka ne odpo-ve ena pogodbenih strank. Ker je ni nobena pogodnica odpovedala, traja do konca 1941.

Kakor pa poroča sofijska »Zorac«, je verjetno, da bo sklenjena nova trgovinska pogodba, ker so se dosedanje trgovinske zveze izkazale kot zelo uspešne. Pred

sklenitvijo pogodbe so bili trgovinski odnosi med obema državama zelo neznatni. Ves bolgarski izvoz in uvoz sta dosegla leta 1937. le 1,3, l. 1938. 2,5 in leta 1939. 5,0 milijona levov. Po sklenitvi trgovinske pogodbe pa je dosegel bolgarski izvoz v SSSR 430 milijonov, izvoz iz Rusije pa 270 milijonov levov. Bolgarska trgovinska bilanca je torej bila z Rusijo aktivna za 160 milijonov levov. Bolgarska je izvažala zlasti tobak, surove kože, usnje, riž in rožno olje, iz Rusije pa je uvažala bombaž, kemične proizvode, kame-
no sol, železo, stroje, zdravila in oljčno olje.

Politične vesti

Posebni Rooseveltov odposlanec polkovnik Donavan je prišel v Sofijo, da osebno zbere nekatere informacije za predsednika Roosevelta. Sprejet bo od predsednika bolgarske vlade ter več ministrov, verjetno pa tudi od bolgarskega kralja. Casnikarjem je izjavil, da je s svojim obiskom v Atenah zelo zadovoljen.

Nemški major Dering, član nemške misije v Bukarešti, je bil od neznanega atentatorja ubit. Atentatorja so ujeli, a odklanja vsako izpoved. Njegova identiteta še ni čisto ugotovljena. Najbrže je Grk. Deset Grkov v Bukarešti je bilo zaradi tega zaprtih.

Telefonske zveze z Romunijo so zopet pretrgane. V deželi je položaj vedno bolj napet. Legionarji zahtevajo vso oblast za sebe. Na deželi so poboji med legionarji in njih nasprotniki, zlasti komunisti in legionarskimi disidenti. Notranji minister gen. Petrovicescu je bil odstavljen, na njegovo mesto pa imenovan komandant Bukarešte gen. Popescu.

Hitler in Mussolini sta se sestala v ponedeljek. Kraj, kjer sta se sestala, se v uradnem poročilu ne navaja. Splošno se misli, da sta se sestala v Münchenu. Uradno poročilo pravi, da je bil namen sestan-

ka, da osebno prerešeta vsa vprašanja, ki so danes na dnevnem redu med obema zaveznikoma državama. Razgovori so se vodili v duhu pristranskega prijateljstva, ki veže oba voditelja, kakor tudi v duhu tesnega vojnega bratstva, ki združuje italijanski in nemški narod. Navzočna sta bila pri sestanku tudi oba zunanja ministra v. Ribbentrop in grof Ciano.

Casopisje je seveda takoj začelo pisati o namenu najnovejšega sestanka med obema voditeljema, ker so še vedno vsakemu takemu sestanku sledili važni dogodki. Na uradnem mestu pa se dosedaj niso dale nobene podrobnosti. Vendar pa listi mislijo, da sta Mussolini in Hitler govorila predvsem o ureditvi odnosajev s Francijo, o vojni na Sredozemskem morju ter o odločnitvi ukrepih proti Angliji. Po nekaterih vesteh sta govorila tudi o stališču Združenih držav in njih pomoči Angliji.

»Popolo d'Italia« piše, da se bo začela bliskovita vojna proti Angliji najkasneje v 70 dneh. Vse priprave v ta namen so že gotove. Čaka se samo še na povelje vrhovnega poveljništva. Samo še 70 dni ima Anglija čas pomagati Grčiji, ker potem se bodo že začeli odločilni dogodki. Isti list meni, ko piše o angleških načrtih v Sredozemskem morju, da so angleške vojne sile v veliki zamudi. Namen tega načrta da je bil, da se ustvari v Afriki nov in za Angleže ugoden strateški položaj.

»Essener Nationalzeitung«, ki velja kot glasilo maršala Göringa, piše, da ima Francija samo še eno možnost za rešitev, če sprejme nemške predloge v celoti.

Maršal Pétain se je sestal z Lavalom ter je prišlo med obema do sprave. Oficialno poročilo pravi, da je maršal Pétain vedno skušal odstraniti nesoglasja, ki bi mogla slabo vplivati na odnose med vlado v Vichyju ter zasedbenimi oblastmi v Franciji. Po sestanku se je Pétain takoj vrnil v rezidenco, dočim se je Laval vrnil v Pariz.

O položaju francoske vlade se officialno sporoča še naslednje: Nemški veleposlanik v Parizu Abetz je izročil maršalu Pétainu 17. decembra posebno poslanico Hitlerja. Maršal Pétain je odgovoril na to poslanico 25. decembra ter je istega dne odgovoril izročil admiral Darlan Hitlerju, ko je bil ta v pariški okolici. Na to pismo maršal Pétain do današnjega dne še ni dobil odgovora. Maršal Pétain je mnenja, da že iz kurtoazije ne more odgovoriti na to pismo prej, dokler ne dobi odgovora od Hitlerja. Dokler se to ne zgodi, tudi ne more biti nobenih sprememb v francoski vladi.

Predsednik Roosevelt je bil slovesno ustoličen v ponedeljek popoldne. K slovesnosti v Washington je prišlo na stotisoče Amerikancev. Potem ko je prisegel najprej predsednik Roosevelt, da bo vedno spoštoval ustavo in delal z vsemi močmi za napredek Združenih držav, je prisegel še podpredsednik Wallace, nakar je imel predsednik Roosevelt 15 minut trajajoč govor. Dejal je, da je vsak dan ustoličenja predsednika za Združene države praznik in da ta dan posveča ameriško ljudstvo od l. 1789. dalje vse svoje misli svoji državi. Washington je posvetil svojo nalogo ustvaritvi države. Lincoln ohraniti države pred razkrojem od znotraj, sedaj pa se moramo posvetiti delu, da obvarujemo Združene države pred razkrojem od zunaj. Nato je govoril Roosevelt o demokraciji, ki ne umira in tudi umreti ne more, ker je zgrajena na svobodni inicijativi svobodnih mož. Demokracija je še vedno najboljša oblika vladavine in ameriški narod ji bo ostal zvest. Demokracija ni nobena iznajdba, ona je zgodovina človeškega rodu samega. Če bi se izneverili demokraciji, bi ugasnil sveti ogenj svobode in republikanske vladavine. Spričo nevarnosti, ki jo preživljamo, smo pripravljivi tudi na žrtve in še nadalje bomo verovali v demokracijo. — Po vstolenju je bila velika parada vojske, ki je navdušila velikansko množico ljudstva.

Willkie je imel pred svojim odhodom v Anglijo dveurni razgovor z zun. ministrom Hullom, nato pa je bil sprejet od Roosevelta, ki mu je izročil pismo za predsednika angleške vlade Churchilla. O vsebini tega pisma ni hotel Willkie nič izjaviti. Dejal pa je, da se bo v Angliji sestal po možnosti z vsemi vodilnimi angleškimi osebnostmi.

Na Malto so se zaporedoma ponovili napadi nemških strmoglavcev, ki so jih opravljala večkrat tudi italijanska in nemška lovka letala. Italijansko poročilo pravi, da je bilo zadetih več ladij, med njimi ponovno tudi matična ladja »Illustrious«, arzenal ter več drugih vojni objektov. Nastali so mnogi požari. — Angleško poročilo pa pravi, da je bilo 15 sovražnih avionov nad Malto sestreljenih. Nadalje pravi, da so se nemški strmoglavci mestoma spustili 200 metrov nizko.

Na albanskem bojišču se opaža vedno živahnija italijanska ofenzivna akcija. Zlasti pri Moskopolju skušajo Italijani prodrati grške postojanke. Po dvodnevnih artilerijski pripravah so prešli tu Italijani v ofenzivo, a so bili po grških vesteh z izgubami odbiti. Zelo živahna je bila tudi letalska delavnost na obeh straneh. Italijani so bombardirali Pirej ter napravili precej škode. Valona pa je skoraj istočasno doživela svoj največji napad.

Grška vlada odločno demantira vesti, da bi bile angleške čete v Solunu.

Angleške čete so začele v ponedeljek naskok na Tobruk. Angleško poročilo pravi, da operacije ugodno potekajo. — Po zadnjih poročilih je Tobruk padel.

Angleži so objavili svoje prvo poročilo o šestmesečnem delovanju posebne skupine angleških oficirjev v Abesiniji. Poročilo pravi, da so izvežbali abesinske prostovoljce in pripravili upor v deželi. Italijani da so zvedeli za zbiranje upornikov šele pred tremi meseci. Glavno zbiralništvo abesinskih upornikov da je ob Tanskem jezeru, a da so že dobro organizirani in oboroženi ter da povzročajo Italijanom težke nepriroke.

Po zavzetju strategično važne Kasale so angleške čete nadaljevale svoje prodiranje v Eritrejo ter prodrle že 55 km daleč. Italijansko poročilo priznava umik iz Kasale. Boji pa so se začeli tudi na drugih mejah Etiopije.

Denarstvo

Stanje Drž. hipotekarne banke

Zaključni računi DHB za l. 1940. so bili sedaj odobreni od glayne kontrole in so bili nato tudi objavljeni. Iz njih posnemamo (vse številke v milijonih din):

Aktiva	1940	1939
gotovina	563	417
dolgoročna posojila	4013	3502
kratkoročna	349	294
tekoči računi	8731	2434
vrednostni papirji	1586	1472
nepremičnine	207	253
razna aktiva	25	21
skupno	29163	14564

Pasiva:

javni fondj	2592	2204
kapitali javnih fondov	555	514
zasebni kapitali	1128	1242
tekoči računi	9618	2965
posojila v tujini	707	736
lastni fondj	542	451
pokojsniški fond		
nameščencev	20	15
razna pasiva	239	211

Iz računa dobička in izgube najamamo:

Izdatki:		
obresti	280,9	278,4
osebni	44,0	35,2
materialni	4,8	4,0
splošni izdatki	3,5	15,5
odpisi	14,6	42,5
čisti dobiček	159,9	69,3

Od čistega dobička gre za:

tantieme	5,3	2,3
rezervnemu fondu	30,9	13,4
fondu za podpiranje		
zadružništva	3,2	1,4
državi	120,5	52,2

Dohodki:

od obresti	251,6	236,7
od tekočih računov	123,0	122,9
od vrednostnih pa-		
pirjev	93,0	68,6
drugi	40,1	16,7

Iz teh števil se vidi, da se je poslovni obseg DHB zelo povečal. Obratna sredstva banke so se zvišala od 8,4 na 15,5 milijarde din, kar pomeni skoraj 100% zvišanje.

Ves promet banke je znašal 93 milijard, za 30 milijard več ko 1939. To je tem bolj pomembno, ker je večina poslov banke dolgoročna.

Zelo se je dvignila gotovina in s tem likvidnost banke. Zlasti pa se je dvignil čisti dobiček. To predvsem zaradi zmanjšanja režije, čeprav je banka nastavila 100 novih nameščencev. To dokazuje, da se je moralo poslovanje poenostaviti in zboljšati. Izdatki so znašali 348 milijonov din, za 28 milijonov din manj ko l. 1939.

Bančna poslovna sredstva so se pocenila od 5'8 na 4'8%. Banka je posojala denar po 3-7%. Povprečno obrestovanje bančnih posojil je znašalo 5'5%.

Posebno se opaža velik dvig tekočih računov na 6298 milijonov, kar pomeni 260% zvišanje.

Skoraj vse postavke v bilanci so se zvišale, le hranilne vloge so se zmanjšale za približno 114 milijonov din ali za 9'18%. Doseženi poslovni uspehi Drž. hipotekarne banke se smatrajo v splošnem več ko ugodni.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. januarja navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Aktivna podloga se je zvišala za 1,5 na 2.786,6.
Devize izven podloge so se povečale za 69,2 na 783,5.
Vsota kovanega denarja se je zvišala za 16,6 na 238,7.
Skupna vsota posojil je padla za 22,5 na 1.733,8, in sicer so narasla menična posojila za 30,9 na

1.679,0, lombardna pa so padla za 53,5 na 54,7.

Vrednostni papirji so padli za 46,0 na 318,0.

Eskont bonov za narodno obrambo se je zmanjšal za 30 na 6.952.

Razna aktiva so se povečala za 2,7 na 2.063,2.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 258,9 na 13.492,4, **obveze na pokaz** pa so se zvišale za 246,8 na 4.132,5.

Skupno kritje se je zvišalo od 25,26% na 25,29%, samo zlato pa od 20,70% na 20,73%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Neutemeljene govornice o zvišanju tečaja marke

V nekaterih krogih javnosti se v zadnjem času govori, da se bo zvišal tečaj nemške klirinške marke. Nekateri vedo že tudi, do katere višine se bo zvišal. Kakor

pa se iz Beograda poroča, so te vesti neutemeljene, ker se pri zadnjih pogajanjih v Berlinu sploh ni govorilo o tečaju nemške klirinške marke. Te govornice da so nastale samo zato, ker je bil zvišan tečaj marke proti romunskemu leju. Nekateri so zato sklepali, da se bo tečaj marke dvignil tudi pri nas; to mnenje pa ni utemeljeno.

Kreditni zavod za finansiranje svojih malih in srednjih članov namerava ustanoviti trg.-ind. zbornica v Petrogradu. Na ta način bi se ustanovila privatna trgovsko-industrijska banka za območje zbornice.

Državni dolgovi Francije so se silno povečali. Samo Francoski banki dolguje Francija 138 milijard frankov. K tej vsoti pa je treba pršteti še 73 milijard frankov za vzdrževanje zasedbenih nemških čet. **Obtok bankovcev**, ki je znašal v Franciji tik pred vojno 130 milijard, je sedaj narasel že na 220 milijard frankov.

Gradbena delavnost v Mariboru

Pomen novih gradbeni za gospodarski napredek

Dasi okrog nas že več kot eno leto besni vojna, ni bila gradbena sezona v preteklem letu slaba, kot so mnogi domnevali in kakor je pomladi tudi kazalo. To velja posebno za obmejni Maribor, ki veliko bolj občuti vojno v sosednjem inozemstvu, saj je tako zelo navezan na obmejni in sploh na tujski promet. Preroki so pesimistično napovedovali zastoj v gradbenem oziru, niso pa imeli prav, kakor kažejo številke, ki so nam sedaj s pristojnega mesta na razpolago.

Ne bomo na tem mestu razglabljali, kaj vse se je v Mariboru pretleko sezijo gradilo in kolikim stavbam so položili temelje. Nas poslovne ljudi zanima posebno gospodarska plat zadeve in ta je tokrat razveseljiva. Lani je zraslo 150 stavb ali pa so jih začeli zidati in bodo končane prihodnje leto. V teh stavbah je ali bo 315 stanovanj, skoraj sama lepa, svetla in povsem moderna. Pomanjkanja stanovanj menda ni več.

Gradbena vsota vseh novih gradb za lansko sezono znaša skoraj 59 milijonov dinarjev. Tu pa gre le za gradbeno vsoto, tako rekoč za proračun, ki se, zlasti v sedanjih časih spričo naglega naraščanja cen materialu, vedno prekorači. Ker bo precejšen del hiš gotov šele letos, bodo cene še marsikaj narastle. Lahko mirno rečemo, da bodo te stavbe, v kolikor še niso docela dozidane, stale precej nad 70 milijonov dinarjev.

Kaj ta vsota pomenja v sedanjih hudih časih za vse prebivalstvo, ni treba posebej naglašati. Bodi le pribito, da se je poletni delovni trg precej zboljšal, da je

brezposelnost kak teden popolnoma ponehala in da vzdrževanje brezposelnih ni toliko stalo pridobitne kroge, kakor so se spomladi bali.

Od omenjenih 70 milijonov dinarjev odpade levji del na domače podjetnike. Ugotoviti je treba, da ima Maribor že prvovrstne stavbenike, ki se ne plašijo tudi najtežjega dela in se lahko kosajo s tovariši v drugih velikih mestih na obeh straneh meje. Zato tudi denar ostane doma, kolikor gre za domače gradivo in seveda za domače delavce. Če pa denar ostane doma, gre več ali manj vsem v prid, bodisi v eni ali drugi obliki.

Glavni rovaš gradbene podjetnosti odpade na tri stavbe oziroma komplekse stavb. To so: tekstilni industrijec **Josip Hutter** je sredi mesta v najlepšem delu spravlil v pozni jeseni pod streho deset štiri- in petnadstropnih stanovanjskih hiš s 144 modernimi stanovanji, potem nova realna gimnazija v Magdalenskem predmestju in stanovanjska in poslovna štirinadstropna stavba **Vzajemne zavarovalnice** ob mostu na Glavnem trgu. Slednji so šele položili temelje, ko je nastopil mrz in je bilo treba delo za tekoče leto pustiti. Gimnazija je pod streho in se bo letos v jeseni izročila svojemu namenu. Ti dve stavbi bosta stali skupaj skoraj 20 milijonov dinarjev. Hutterjev blok pa bo veljal, ko bo končan, gotovo 30 milijonov. Ostale hiše, ki so bile lani gotove, so največ na robu mesta in so pritlične ali pa enonadstropne. Le poslopje Železni-

čarske nabavne zadruge v bližini kolodvora je štirinadstropno.

Važne so nove gradnje tudi z drugega vidika. V prvi vrsti je Hutter, ki hoče s svojim impozantnim blokom pokazati, da tudi manjša mesta premorejo velike komplekse najmodernejših stanovanj in ne samo Ljubljana, Zagreb in Beograd. Ta podjetni industrialec hoče pokazati, kako je treba danes zidati, kakšna mora biti stanovanjska kultura in kaj se da z dobro voljo napraviti tudi ob meji. Za njegov blok se zanima vse mesto, posebno pa drugi stavbeniki, obrtniki itd. Kakor v drugih mestih tu- in inozemstva, tako kaže tudi v Mariboru velepodjetnik pot, kako se da doseči z moderno zidavo nekaj res lepega in času primerne, in to ob znošnjivih cenah. Največji pomen Hutterjevega bloka bo menda v tem, da bodo stanovanja do skrajne meje cenena. S tem se bodo gotovo precej regulirale najemnine.

Manjši podjetniki se bodo pri teh velikih stavbah marsikaj naučili in bodo uporabili, kar so in bodo še videli. Zainteresirali pa se bodo za lepa stanovanja tudi drugi, ki imajo nekaj prihrankov in se še niso odločili, ali naj bi zidali ali pa kupili kako primerne hiše. Če pa bodo videli razliko med starimi in modernimi stanovanji, se bo marsikdo odločil za novo gradnjo. Posledica bo nov porast gradbene delavnosti, ki bo prišla vsem prav. V tem je predvsem veliki pomen velikih modernih stavb obmejnega Maribora.

A. B.

Čitajte »Trgovski list«!

Naša tekstilna delegacija odpotovala v Levanto

V Carigrad je odpotovala delegacija naše tekstilne industrije, da se dogovori s pristojnimi ustanovami v Carigradu o načinu dobave 8000 ton turškega bombaža, za katero količino je že dosežen načelni sporazum in ki bi se morala začeti dobavljati od 1. aprila dalje. Po pogovorih v Carigradu odpotujeta dva člana delegacije v Irak in Iran, drugi pa v Egipt. V Iraku se bodo pogajali o nabavi volne, v Iranu pa o nabavi surovega bombaža.

V Egiptu pa se bodo vodila pogajanja na širši podlagi za nabavo tekstilnih surovin.

V delegaciji so gospodje Ristić, Kratochvil, Blivajs in Ilić.

Kdo je tujec v zvezi s prijavo udeležbe tujega kapitala pri podjetjih?

V zvezi z odlokom devizne direkcije Narodne banke, da se morajo prijaviti vsi podatki o udeležbi tujega kapitala v naših delniških družbah in samostojnih gospodarskih firmah, so nekateri bili v negotovosti, kdo se naj vse smatra v smislu tega predpisa kot tujec. Nekateri so bili mnenja, da to za inozemce, ki pa žive v naši državi, ne velja. Devizni odbor Narodne banke je sedaj izdal naknadni odlok, da se morajo smatrati v smislu gorenjega predpisa kot tuji vsi inozemci brez ozira na to, kako dolgo že žive v Jugoslaviji.

Churchillova gospodarska kontrola

Min. predsednik Churchill je izvršil naslednje spremembe v upravi uvoza, proizvodnje in obnove po vojni.

1. Minister brez listnice Greenwood prevzame odgovornost za vsa vprašanja, ki so v zvezi z obnovo dežele po vojni. Kakor hitro bo bolj jasno viden konec vojne, se ustanovi posebno ministrstvo za obnovo.

2. Imenuje se izvršni odbor za uvozna vprašanja. Sestavljen je iz 5 ministrov. Odbor mora voditi ves uvoz po smernicah, ki jih določa vojni kabinet.

3. Imenuje se nadalje pod vodstvom ministra za delo izvršni odbor za proizvodnjo, ki izvaja politiko vojnega kabineta glede razdeljevanja surovin, produkcijske kapacitete ter zaposlitve delavstva.

4. Ministrski predsednik nadzira delo obeh odborov.

5. Delo obeh odborov ter delo že obstoječih odborov za civilno obrambo, notranjo politiko in za prehrano bo vodil in spravljal v sklad lord-predsednik tajnega sveta po smernicah vojnega kabineta.

Churchill upa, da bo s tem dosežena večja ekspeditivnost, vendar pa varovana ustavna odgovornost ministrov do parlamenta in krone.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Med načrti za javna dela, o katerih so v Washingtonu že dolgo razpravljali, je bilo tudi ukrepanje vodnih sil v dolini Tennessee. Zasebni interesi so se tu križali z javnimi interesi. Medtem ko je Hooverjeva vlada podpirala bolj privatne interese, je bil pobornik nasprotnega stališča senator George W. Norris, nekdanji republikanec, ki pa je ob zadnjih volitvah prešel k demokratom. Roosevelt je namreč že kot njujorski guverner in predsedniški kandidat pokazal, da namerava podpirati javno lastništvo, predvsem zato, da doseže pocenitev elektrike in da omogoči izvedbo elektrifikacije še za mnoge milijone prebivalstva, ki za mnoge ni bilo deležno. Poleg tega so bili predstavniki zasebnih občekoristnih naprav glasovali za

Hooverja. Torej ni bilo posebnih težkoč pri sprejetju zakona o izkoriščanju naravnih sil v tenesijski dolini.

Avtorji tega zakona so se dobro zavedali, da bodo privatni interesi oporekali njegovo ustavnost. Zaradi tega so kot namen tega zakona navajali med drugim: »da se izboljša plovnost in preprečijo poplave reke Tennessee«; nadalje, da gre za »pogozdovanje« te doline; tretjič, da »skrbijo za narodno obrambo z ukričenjem državne lastnine v tej pokrajini«. Za vse to so bili namreč že znani primeri iz dobe republikanske vlade.

Da se ostvarijo nameni tega zakona, se je ustanovil tričlanski odbor (Tennessee Valley Authority). Imel je pravico izdajati posebne vrednostne papirje; zidati jezove, rezervoarje, elektrarne, postavljati električne napeljave; sodelovati s poskusnimi kmetijskimi stanicami in s farmerji; proizvajati, razdeljevati in prodajati elek-

trični tok zasebnim ustanovam, posameznikom, državam, okrajem in občinam. Ves zakon so prepletale določbe, da »skrbi za redni in pravilni fizični, gospodarski in socialni razvoj omenjenih pokrajin«.

Problem te doline je imel v mnogih pogledih posebno zgodovino in pomen. Pri njegovem reševanju pa se je izrazilo neko obče, novo idejno gibanje, ki je navdahnilo celotni program za javna dela, za katera je kongres dovolil tri milijarde tri sto milijonov dolarjev. Pod neposrednim vodstvom Harolda Ickesa, notranjega ministra in upravnika za javna dela, se je ta denar porazdelil med posamezne vrste zveznih načrtov ter nekaterim podjetjem, ki so jih imele posamezne države. V načrtu ste bile tudi dve velikanski elektrarni, prva na reki Kolumbiji, nekako 70 milj zapadno od Spokana in druga v Bonnevilleu, v Oregonu.

Bolj novo je bilo, da je država sama pričela skrbeti za zidavo hiš za ljudska stanovanja namesto dotedanjih »slumov«. V oktobru se je ustanovilo državno podjetje za zidanje hiš, ki je smelo kupovati zemljišča v mestih, in to tudi s prisilno razlastitvijo, ter zidati hiše. Tudi nad tem zakonom so viseli »ustavni dvomi«, toda propadajoče cementarne, opekarne in žage ter brezposelni mizarji, zidarji in tesarji so bili preveč veseli obetajočega se zasluzka, da bi se v nemali za pravniške sitnosti.

Dosti teže je bilo z zidanjem hiš po deželi. V te namene je dovolil kongres 25 milijonov dolarjev za »pomoč pri preseljevanju odvečnega prebivalstva iz industrijskih središč« in dalje »za posojila ter drugo pomoč ob nakupu hiš«.

Toda večina denarja iz dovoljenih kreditov je šla za bolj navadne načrte: za zidanje cest, mostov, uradov, bolnišnic, šol, predorov, naprav za vojsko in brodovje in

za izboljšanje svetilnikov, zračnih prometnih zvez itd. Države in krajevna oblastva, ki so imeli svoje načrte, so dobili posebne podpore ali vsaj posojila. V malo več ko enem letu je bila dovoljena podpora za vsaj sedemnajst tisoč načrtov, in to na ozemlju od Porta Rica do Alaske. 99% pokrajin je imelo vsaj po eno stvar v delu, približno 700.000 ljudi je bilo neposredno zaposlenih pri javnih delih in približno en milijon štiri sto tisoč je bilo zaposlenih pri izdelovanju gradiva za ta dela. Prej so ljudje divje priganjali, da se nekaj naredi. Al. Smith — nekdanji predsedniški kandidat — je bil celo zahteval diktatorja, ki naj odstrani birokracijo in spravi stvari v tek. A sredi vse zmede, negotovosti in vpitja je zdaj Rooseveltova uprava pokazala tako mnogostransko dejavnost, da so staromodni politiki obstrmeli.

(Dalje prihodnjč.)

Naš dolg Nemčiji se je malenkostno zmanjšal

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 15. januarja navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	15. 1.	8. 1.
Bolgarska din	1,34	1,51
Francija fr. fr.	2,52	5,23
Franc. kolonije fr. fr.	2,76	2,76
Nizozemska fl.	3,83	3,24
Norveška din	0,28	—

Pasivni kliringi:	15. 1.	8. 1.
Madžarska din	83,16	74,17
Poljska din	18,57	18,70
Romunija din	3,92	3,95
Slovaška Ks	33,31	31,75
Češko-Moravska Kč	58,57	60,79
Turčija din	9,42	11,54
Nemčija RM	61,06	61,25
Italija din	39,04	15,06
Belgija din	5,26	4,19
Norveška din	—	0,31
Danski zbiralni din	0,72	0,31
Danski likvidac. din	2,45	2,49

Centrala za kurivo dobila pravico za prisilni odkup

Trgovinski minister je podpisal pravilnik o poslovanju centrale za kurivo. S tem pravilnikom se ureja tudi prisilni odkup drv in zaplemba neprijavljenih zalog. Odlok o prisilnem odkupu in zaplembi izda centrala, izvedejo pa odlok organi upravne oblasti I. stopnje.

Do prisilnega odkupa ima centrala pravico, če noče prodati lastnik kuriva iz proste roke ali po maksimalnih cenah ali pa če se pokaže pomanjkanje v lesno pasivnih krajih, v drugih pa velike zaloge.

Odbor Zimske pomoči za Slovenijo

je sestavljen takole: ljubljanski knezoškof, predsedniki Zupanske zveze, Zveze avtonomnih mest Slovenije, banovinskega Rdečega križa, Unije za zaščito dece, Karitativne zveze, Slovenske straže in CMD, predsednice Kola jugoslov. sester, Kršč. ženskega društva in šef javne borze dela.

Teden zimske pomoči bo od 2. do 8. februarja.

Angleška zbirka odpadkov

je dala zelo dobre rezultate. V prvem letu je dala med drugim 215.700 ton ali 21.570 vagonov starega papirja, 22.800 vagonov kovin, 500 vagonov kosti in 4000 vagonov kuhinjskih odpadkov, ki so se mogli uporabiti za krmo živine. Pripomniti je treba, da gre tu le za javno zbirko, pri kateri zbiralec ne dobe nobene odškodnine. Ta javna zbirka je zbrala v prvem letu odpadkov v vrednosti 15 milijonov funtov, t. j. nad 3 milijarde din. Poleg tega pa je organizirana zbirka odpadkov tudi na čisto poslovni podlagi, ki je dala najbrže še mnogo ugodnejše rezultate. Ni pa misliti, da bi že v prvem letu dalo zbiranje odpadkov in nerabnega materiala že popolne uspehe, temveč se bodo ti najbrže še povečali.

In pri nas? — Nič! Še stokrat nič!

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 18. januarja objavlja: Pravilnik za izvrševanje uredbe o prometu z gumami za motorna vozila — Navodilo za tolmačenje odstavka 2. čl. 7. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije — za gostinske obrate — Podaljšavo roka za vlaganje napovedi za odmero dopolnilne prenosne takse, določenega v odd. V. pripombe 12. k tar. post. 12. zakona o taksah. — Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah — Razpored v državnem svetu za l. 1941. —

Razglas o ljudskem delu in odkupnini za samoupravne ceste v l. 1941/42. in dalje — Odredbo o izenačenju maksimalnih kosmatih zaslužkov v trgovini na drobno — Objavo o opravljenih državnih strokovnih izpitih uradniških pripravnikov za administrativno-pisarniško službo v gozdarski stroki.

Plačilni promet

z državami zasedenimi od Nemčije

Devizna direkcija Narodne banke objavila okrožnico št. 5, v kateri pravi, da se je v prejšnjih navodilih predpisalo, da se opravlja ves plačilni promet s temi državami po posebnih računih, sicer z Nizozemsko po računu »D«, z Belgijo po »E«, z Norveško po »F« in z generalnim gubernijem po »G« računu.

Na sestanku med zastopniki naše Narodne banke in Nemške obračunske blagajne, ki je bil te dni v Berlinu, pa je bil dosežen nov sporazum in v zvezi z njim se dajejo naslednja navodila.

1. Vsi posebni računi, ki so bili ustanovljeni s prejšnjimi okrožnicami, se ukinjajo ter se morejo njih salda v celoti prenesti na novi račun v RM. Narodne banke pri Nemški obračunski blagajni, po katerem se že sedaj plačuje ¼ našega novega izvoza v Nemčijo, a 100% našega novega uvoza iz Nemčije (glej okrožnico št. 29 z dne 26. IX. 1940).

2. Po tem novem sporazumu bo

izdajala devizna direkcija Narodne banke odslej za vplačane zneske v Nizozemski, Belgiji, Norveški in gen. guberniju 100% nove klirinske čeke na rajhsmarke, ki jih morejo koristniki prodajati na borzi, dočim bodo morali jugoslovanski dolžniki svoje obveznosti do upnikov iz navedenih držav plačati z nakupom za 100% v klirinskih čekih na borzi (novi račun po 1782 din) po pooblaščenih zavodih. Sezname in konsignacije o vplačilih za navedene države se morajo vedno dostaviti devizni direkciji posebej za vsako državo.

3. Za poravnavo starih obveznosti do Nizozemske, Belgije, Norveške in Generalnega gubernija ostanejo v veljavi stari predpisi, ki so bili sporočeni pooblaščenim zavodom v okrožnicah DD št. 80, 91, 92 in 106 iz l. 1940.

4. Ravno tako ostaja v veljavi okrožnica DD št. 94 z dne 14. oktobra 1940 o podaljšanju kontrole uvoza iz Belgije, Nizozemske in Norveške.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

503 — Hamburg: svinjske sčetine, kravja in telečja dlaka, koža jazbeca (del blaga se plača v dolarjih),

504 — Malmö: koža za rokavice,

505 — Stockholm: svinjske sčetine,

506 — Curih: zdravilne rastline, eterična olja, rude,

507 — Dvůr Králove n. L.: ponuja se zastopnik za bukov okrogel in rezan les, bukove deske za proizvodnjo lesenih podplatov, parjene bukove prizme za izdelavo lesenih pet, konopljo, odpadke od konoplje, sveže sadje, sveže ribe, svinjsko mast, ekstrakte za strojenje kože, konjsko dlako,

508 — Hoogkerk (Nizozemska): bolhač v cvetu,

509 — Hamburg: ponuja se zastopnik za zdravilne rastline, eterična olja, suho in sveže sadje, gobe, suhe višnje, pulpo in sadne soke,

510 — Atene: kemični in farmacevtski izdelki, krtače za zobe, očala sončna, zaščitna očala,

511 — Helsinki: zastopniška tvrdka išče zdravilne rastline vseh vrst za farmacevtsko industrijo, eterična olja, sadne esence, umetno gnojivo in kostno moko,

512 — Hamburg: priglavei,

513 — Carigrad: suhe baterije za žepne svetilke ter britvice,

514 — Genúa: nasoljena riba.

Ponudba tujega blaga:

150 — Bratislava: zasloni za svetilke in lestence.

151 — Parma: italijanski surogat za poper z imenom »Sip« kot kompenzacija za jugoslovanske proizvode.

152 — Solun: mandarine (15 do 20 vagonov) franko Gjevgljija pri dobavi januar-februar.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Informacijski oddelek (Obaveštajni osek) Direkcije za zunanjo trgovino v Beogradu, poštni predal 818.

Trgovina z Nemčijo

Nemčija išče zastopnike za: 320 — predmete za usnjarsko stroko, polfabrikate za nakit in kovinsko blago, okvire, devocionalni

Doma in po svetu

Razgovori o rekonstrukciji in izpopolnitvi vlade se v Beogradu nadaljujejo. Posebna važnost se pripisuje razgovorom dr. Kulovca z različnimi političnimi voditelji. V javnosti pa so razširjene tudi mnoge senzacionalne vesti, ki pa se bodo zelo zmanjšale, ko bo rekonstrukcija vlade izvršena.

V Argentini je bilo zaključeno šolsko leto na jugoslovanskih šolah. V Buenos Airesu je delalo zaključni izpit 110 otrok, v Rosariu pa 48. Uspeh šol je bil zelo dober in so jugoslovanski učenci na argentinskih šolah med najboljšimi. dovinu Jugoslavije ter jugoslovanskih šolah najprej ponove snov, ki se je uče v argentinskih šolah, nato pa se uče zemljepisje in zgodovine Jugoslavije ter jugoslovanske književnosti. Tako v Buenos Airesu ko v Rosariu sta srbohrvatski in slovenski tečaj. Primanjkuje pa učiteljev. Več bi morala poslati vlada tja učiteljev. Zaključnim izpitom je prisostvoval tudi poslanik dr. Izidor Cankar.

Opozorjamo na lepo razstavo kiparja Putricha in slikarja Kregarja v galeriji Obersnel na Gospodarski cesti. Razstava je odprta do konca januarja. Obiščite razstavo in kupite razstavljena dela!

Josip Suchy, upokojeni višji uradnik TPD ter član Društva slovenskih književnikov, je umrl v Ljubljani v starosti 72 let. Josip Suchy je prehodil mnogo sveta, znal celo vrsto jezikov ter se vedno odlikoval z dobrim humorjem, a tudi ostro satiro. Napisal in prevedel je več del, ki so dosegla lepa priznanja. Tudi v osebnem občevanju je bil moč, ki je vedno bil priljubljen in spoštovan. Posebno pa občuti njegovo izgubo Ljubljana. — Slava njegovemu spominu!

Večer jugoslovanske glasbe bo na moskovskem radiu 25. t. m. od 19.30 do 20.15 na dolgih valovih 1744 in na kratkih valovih 50 in 4975.

Iz nemških listov, ki izhajajo v Jugoslaviji, se vidi, da je delavnost nemške manjšine v Jugoslaviji v zadnjem času zelo narasla. »Deutsche Zeitung« v Novem Sadu poroča, da se bo sezidal v Vrbasu nemški dom. Zadruga organizacija »Kmetiška pomoč« je sklenila, da daruje v ta namen 1 milijon dinarjev. — V Kulturno društvo v Novem Sadu se je ustanovila zdravstvena sekcija, ki bo zlasti zatirala tuberkulozo. Poleg tega pa bo ustanovila sekcijo nemških zdravnikov, veterinarjev in lekarnarjev. — »Deutsche Zeitung« v Novem Sadu se celo pritožuje, da je padlo številno nemških šolskih otrok na Kočevskem, ker da imajo premalo šol. — Tudi »Kočevski Slovenec« poroča o živahnem delovanju nemške manjšine na Kočevskem.

Okrožno zborovanje (Gautagung) Kulturbunda v Sloveniji je bilo preteklo nedeljo v Mariboru. Vseh delegatov je bilo baje 90.

Med madžarskimi in jugoslovanskimi železniškimi zastopniki so se začela v Budapešti pogajanja za zboljšanje medsebojnega prometa. Madžari polagajo važnost tudi na neposredno zvezo med Budapešto in Jadranom, kamor bi poleti prihajali v večjem številu.

Laboratorij za proučevanje pšenice in mlinskih proizvodov je ustanovila Trg.-ind. zbornica v Petrogradu pri srednji tehnični šoli.

Sprememba taksnega zakona je bila z uredbo bana dr. Šubašiča razširjena tudi na Hrvaško.

Pogod je dobil devizno dovoljenje za uvoz 1200 vagonov sladkorja iz Slovaške.

»Službene novine« so objavile naredbo o prodaji pralnega mila. Naredbo objavimo v petkovi številki. »Službene novine« z dne 18. januarja so objavile tudi naredbo o obsegu prodaje blaga.

Obratovanje jedilnih in spalnih vagonov na naših železnih bo namesto belgijske družbe prevzela nemška »Mitropa«.

Ljotičeve zadrzne organizacije so zaprosile za zaščito, ker imajo 3 milijone din deficita. Tako poročamo »Zemlja«, kateri tudi prepustimo odgovornost za to vest.

Lanski letni ribolov je dal našim ribičem v Primorju 24 milijonov dinarjev.

Na Češkem je nastala vladna kriza, ker je predsednik vlade gen. Elias zaradi napada drž. podtajnika protektorata dr. Franka na legionarje, odstopil. Protektor von Neurath pa ga je skušal pregovoriti, da bi svojo demisijsko umaknil.

Na Madžarskem je bil 20. t. m. obnovljen redni potniški promet, ki je bil zaradi vremenskih nezdog, kakor se je poročalo, za tri dni ustavljen.

V Romuniji so bila v nedeljo legionarska zborovanja, na katerih so govorniki naglašali zlasti svojo vero v zmago osnih držav. Večina govornikov je ostro napadala Vel. Britanijo.

Bivši minister Farinacci je imel na sestanku kmetovalcev v Cremonini govor, v katerem je med drugim dejal, da po vojni ne bo niti en italijanski delavec kot izseljenec ponižan, da bi bil tam preko oceana izkoriščen in da bi bil suženj onim, ki so polni zlata.

Malto so znova napadla nemška in italijanska letala. Prva nemška letala so se opazila tudi nad Gibraltarjem.

Grško mornariško ministrstvo poroča, da je neka grška podmornica potopila neznano tujo podmornico.

Francoski vojniki, ki so se po zloumu francoske armade umaknili v Švico, so se vrnili v Francijo. Njih orožje pa je bilo po določbah premirja izročeno Nemčiji.

Velika senzacija je bil govor po radiu bivšega ameriškega veleposlanika Kennedyja v Londonu. Napovedovalo se je, da bo ostro nastopil proti Rooseveltovemu predlogu, govoril pa je dejansko z vso odločnostjo za čim večjo pomoč Angliji. Vel. Britanija mora dati Združenim državam za vojni material ves svoj kapital, ki ga more pogrešati brez škode za svoj bodoči gospodarski položaj, ko pa tega izčrpa, morajo ji dati Združene države brezplačno na razpolago vsa sredstva, da more voditi vojno. Kajti zlo, ki danes ogroža Vel. Britanijo, ne ogroža samo nje, temveč ves svet. Prepričan je v angleško zmago, ker se je na lastne oči prepričal, da je v tej vojni pokazala pogum, kakor ga ne bi bil zmožen noben drug narod.

Angleška pomožna križarka »Asturias« je zaplenila francoski tovorni parnik »Mandoza«, ki je natovoren z živili skušal brez angleškega navcerta prodati angleško blokado.

Iz Indokine poročajo Francozi, da so francoske ladje v bitki potopile dve siamski vojni ladji, eno pa poškodovale, ne da bi same imele kaj izgub. Siamci pa poročajo, da se prodiranje njih čet v Kambodžo nadaljuje in da so v novo osvojeno ozemlje že odpotovali siamski upravni uradniki.

Znova je bila težka železniška nesreča v Španiji. Med postajama Barcelona in Montabiz sta trčila dva brzovlaka. Pet oseb je bilo ubitih, 4 težko, več pa lahko ranjenih.

Zunanja trgovina

V Nemčiji bodo letos naslednji velesejmi: spomladanski velesejem v Leipzigu od 2. do 7. marca, spomladanski velesejem na Dunaju od 9. do 16. marca, od 21. do 25. maja v Bratislavi, od 17. do 20. septembra v Königsbergu, jesenski velesejem v Leipzigu od 23. avgusta do 4. septembra in spomladanski velesejem v Kölnu koncem marca.

Borza tobača se v kratkem zelo slavnostno odpre v Smirni.

Bolgarska še vedno izvažala sveže grozdje v Nemčijo. Izvažala ga v hladilnih vagonih.

Italijanska vlada je odredila popis vseh zalog oglja. Pri izdelovanju obutve se mora omejiti uporaba usnja, katero se mora nadomestiti z nadomestnim materialom. Kmetijsko ministrstvo je odredilo nov popis zalog pšenice, pšenične moke, koruze in koruzne moke, testenin, riža, jedilnega olja, surovega masla, slanine in masla pri kmetovalcih, industrialcih in trgovcih. Ugotovljene zaloge bodo vskladiščene ali pa dane na razpolago pokrajinskim prehranitvenim uradom.

Med špansko in angleško vlado je bil sklenjen sporazum, da bo mogla Španija dobiti iz Kanade večje količine pšenice, ki pa jo bodo prepeljale španske ladje.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!